

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL O. S. IR AB „LIETUVOS DRAUDIMAS“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2020 m. balandžio 22 d. Nr. V 2020/(21.27.E-2101)-242-174
Vilnius

Lietuvos bankas gavo advokato R. K. (toliau – pareiškėjo atstovas), atstovaujančio O. S. (toliau – pareiškėjas), pateiktą kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir AB „Lietuvos draudimas“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Pareiškėjas ir draudikas Būsto draudimo taisyklių Nr. 067 (2016 m. gegužės 17 d. redakcija, galioja nuo 2016 m. birželio 1 d.) (toliau – ir Taisyklės) pagrindu sudarė Būsto draudimo sutartį (toliau – Draudimo sutartis). Pagrindinės Draudimo sutarties sąlygos, nurodytos draudimo liudijime TIA Nr. (*duomenys neskelbtini*): draudžiamo būsto adresas: (*duomenys neskelbtini*); pastatų draudimo variantas – maksimalus; namų turto draudimo variantas – maksimalus. Pastatų draudimu apdrausti gyvenamasis namas (statybos metai – 2009), pirtis (statybos metai – 2008), ūkinis pastatas (statybos metai – 2008), tvora su kiemo vartais (statybos metai – 2010) ir lauko baseinas (statybos metai – 2010). Besąlyginė išskaita – 40 Eur.

2019 m. rugpjūčio 9 d. pareiškėjas telefonu užregistravo įvykį – liūtis metu nuo kaimyno sklypo bėgančios žemės išpurvino trinkeles, trinkelės padengtos žeme. Draudėjas nurodė, kad „kaimynas statosi namą ir labai pakėlė savo sklypą <...> užkėlė savo namą ir nuolydį padarė į mūsų namą, kai lyja nuo jo sklypo bėga vanduo su purvu kaip upeliai; <...> dėl to, kad nuo kaimyno vanduo bėga“ (toliau – Įvykis).

2019 m. rugpjūčio 12 d. draudiko darbuotojas pareiškėjo paprašė pateikti šiuos duomenis: 1. sugadinto turto nuotraukas bei jo išmatavimus, kiekius; 2. gyvenamojo namo nuosavybės dokumentus ir sklypo planą; 3. gyvenamojo namo savininko banko atsiskaitomosios sąskaitos numerį; 4. Įvykio aprašymą.

2019 m. rugpjūčio 14 d. pareiškėjas atsiuntė įvykio nuotraukas, vaizdo įrašą ir pateikė įvykio aprašymą: „09-08-2019 apie 12:00 prasidėjo lietus ir iš kaimyno sklypo pradėjo bėgti vanduo su purvu ir žeme į mano sklypą (priekinę ir galinę dalį). Kaimynas pakėlė savo sklypą neleistinai aukštai (mėnesį atgal). Buvo padaryta piktybiška žala mūsų turtui. Dabar apgadinti priekinės ir galinės dalies mūsų sklypo trinkelės. Priekinė dalis yra 50 m², iš jų apgadinta apie 25 m². Galinė dalis yra 25 m², iš jų apgadinta 25 m². Viskas matosi nuotraukose ir video. Taip pat truko dviejuose vietose atraminė betoninė siena.“

Gavęs pareiškėjo pateiktą informaciją ir dokumentus, draudikas kreipėsi į UAB „Infranet“ dėl įvykio vietos apžiūros, įvykio aplinkybių ir sugadinimų patikslinimo, priežasties nustatymo, defektų akto ir remonto (atstatymo) darbų sąmatos sudarymo.

2019 m. rugpjūčio 28 d. buvo atlikta įvykio vietos apžiūra, sugadinimai bei aplinkybės užfiksuoti nuotraukose.

2019 m. rugsėjo 6 d. pareiškėjui išsiųstas informacinis laiškas, paaiškinantis, kodėl sprendimas dėl draudimo išmokos dar nėra priimtas.

2019 m. rugsėjo 11 d. draudikas gavo eksperto aktą, pavadintą „Aiškinamuoju raštu“ (toliau – Aiškinamasis raštas).

2019 m. rugsėjo 12 d. draudikas priėmė sprendimą įvykį pripažinti nedraudžiamuoju ir draudimo išmokos nemokėti ir apie tai informavo pareiškėją.

2019 m. spalio 24 d. pareiškėjas draudikui pateikė pretenziją.

2019 m. spalio 28 d. draudikas, išnagrinėjęs pareiškėjo pretenziją, nutarė sprendimo nekeisti.

Pareiškėjas, nesutikdamas su draudiko sprendimu, atstovaujamas atstovo, kreipėsi į Lietuvos banką dėl su draudiku kilusio ginčo nagrinėjimo. Pareiškėjo atstovas kreipimesi nurodo, kad abejonių kelia Aiškinamasis raštas, kuriame draudikas grindžia sprendimą įvyki pripažinti nedraudžiamuoju: pareiškėjo atstovo teigimu, Aiškinamasis raštas yra parengtas draudiko siūsto asmens, kuriam už atvykimą ir išvados surašymą sumokėjo draudikas, t. y. draudikas yra suinteresuotas asmuo, kuris nenori mokėti už įvykio metu pareiškėjo patirtą žalą, taigi tai nėra nepriklausomo specialisto išvada. Atsižvelgdamas į Aiškinamajame rašte pateiktas išvadas („trinkelių takus reikia apsaugoti nuo pastovių didelių vandens srovių. Kol nebus panaikintos priežastys, neverta pradėti remonto darbus“, „defektai atsirado dėl ilgalaikio poveikio“, „dėl silpniau įrengtų pagrindų atsiranda automobilių vėžės), pareiškėjo atstovas atkreipia dėmesį, kad apdrausti pastatai ir namas draudiko draudžiami ne pirmą kartą, ir pareiškėjas nė karto nebuvo informuotas, kad draudžiamas objektas yra netinkamai įrengtas, reikia daryti koregavimus ar kad pastatytas pažeidžiant statybos taisykles ir reikalavimus. Aiškinamajame rašte, pareiškėjo atstovo teigimu, specialistas nenurodo konkrečių aplinkybių, kodėl sudėtos trinkelės ir jų konkretus storis netinka, taip pat nepaaiškinama, kaip susijęs trinkelių storis su jų pagrindo išplovimu. Kreipimesi pareiškėjo atstovas nurodo, kad Taisyklių V1 dalyje yra 51.2 ppunktis, kuriame nustatyta draudimo apsauga nuo gamtos jėgų, o tai reiškia, kad draudžiama nuo gamtos reiškinių, bet ne nuo žmogaus veiklos rezultato („trinkelių takus reikia apsaugoti nuo pastovių didelių vandens srovių“). Sprendimas atsisakyti mokėti draudimo išmoką priimtas pagal Taisyklių punktus, kuriuose kalbama apie projektavimo klaidas, statybos broką, pastato sėdimą, plėtimąsi, skilimą ir kitus trūkumus, t. y. nurodytos sąlygos ir aplinkybės, kurios nebuvo tirtos ir nustatytos dėl įvykio apdraustame objekte. Pareiškėjo atstovas teigia, kad egzistuoja sąlygos pirmiau minėtą įvyki pripažinti draudžiamuoju, todėl pareiškėjui turi būti atlyginta žala pagal šalių sudarytos Draudimo sutarties sąlygas.

Draudikas nesutinka su pareiškėjo atstovo kreipimesi išdėstytais argumentais, kuriais grindžiamas pareiškėjo reikalavimas. Draudikas nurodo, kad, vertinant galimybę ginčą užbaigti taikiu būdu, dar kartą tikrinant žalos atsiradimo aplinkybes, buvo atliktas dar vienas ekspertinis tyrimas, parengta draudiko eksperto R. K. ekspertinė pažyma (eksperto išvada). Draudiko vertinimu, surinktų įrodymų visuma lėmė tai, kad jis neturi pagrindo keisti priimto sprendimo – įvykis laikytinas nedraudžiamuoju tarp šalių sudarytos Draudimo sutarties prasme. Nagrinėjamu atveju įvykis pripažintas nedraudžiamuoju ir išmoką išmokėti atsisakyta dėl tos priežasties, kad, draudiko teigimu, Taisyklių A IV dalies 4.3 papunktyje aiškiai nurodyta, kad papildomai prie neatlyginamų nuostolių, įvardytų Taisyklių A IV dalies 1 punkte draudimo išmoka nemokama, jeigu apdraustas turtas buvo sunaikintas, sugadintas ar prarastas dėl (nedraudžiamieji įvykiai) apdrausto turto konstrukcijų suirimo, irimo, kritimo, skilimo ar kitų apdrausto turto defektų dėl Taisyklių 4.3.2 ir 4.3.3 papunkčiuose nurodytų veiksmų (aplinkybių). Tai, kad nagrinėjamu atveju egzistavo Taisyklių A IV dalies 4.3 papunktyje nurodytos aplinkybės, t. y. draudėjo nuostoliai patirti dėl už apdrausto pastato ribų vykdytų statybos darbų, draudėjo sklypo techniniai sprendiniai nėra (nebėra) tinkami pasikeitusioms faktinėms aplinkybėms, patvirtina surinkti įrodymai: paties pareiškėjo registruojant žalą telefonu pateikta informacija, pateiktos nuotraukos ir vaizdo įrašas, iš kurių matyti, kad vanduo srovėmis teka iš kaimyninio sklypo, kuriame vykdomi statybos darbai, pareiškėjo pateiktas rašytinis įvykio aprašymas – „09-08-2019 apie 12:00 prasidėjo lietus ir iš kaimyno sklypo pradėjo bėgti vanduo su purvu ir žeme į mano sklypą (priekinę ir galinę dalį). Kaimynas pakelė savo sklypą neleistinai aukštai (mėnesį atgal). Buvo padaryta piktybiška žala mūsų turtui. Dabar apgadinti priekinės ir galinės dalies mūsų sklypo trinkelės“, UAB „Infranet“ atliktos apžiūros nuotraukos ir parengtas Aiškinamasis raštas, taip pat R. K. ekspertinė pažyma, kurioje, atlikęs ekspertinį tyrimą (įvertinęs visą surinktą medžiagą), ekspertas priėjo prie išvadų, kad pareiškėjo „nuostoliai nėra 2019-08-09 lietaus pasekmė, t. y. lietus (įvertinus ir LHMT pažymoje Nr. (*duomenys neskelbtini*) pateiktą informaciją apie kritulių kiekį) neįtakojo minėtų sugadinimų atsiradimo.“ Apžiūros metu taip pat užfiksuota įskilusi atraminė siena, tačiau draudikas teigia, kad, kaip nustatė ekspertai, skilimai yra seni, nes apsamanoję ir patamsėję, taip pat nerasta ištrupėjusio betono likučių ant žemės, nors tai būdinga tokiems atvejais. Remiantis tuo prieita prie išvados, kad skilimai yra atsiradę per ilgą laiką, o ne dėl didelio srauto vandens. Todėl draudikas atsisakė atlyginti šiuos nuostolius remdamasis Taisyklių A IV dalies 4.11 papunkčiu, kuriame nustatyta, kad neatlyginami nuostoliai dėl natūralaus pastatų ar pastato dalių sėdimo, plėtimosi, skilimo, nulemtų įprastinių fizikinių reiškinių (pašalo, kaitros, ultravioletinių spinduliavimo ir pan.) ir natūralaus

pastato nusidėvėjimo. Be to, draudiko teigimu, trinkelių nusėdimo bei apsamanojusių įtrūkimų priežastis galėjo būti ir projektavimo arba statybos klaidos ir brokas (minėtas Taisyklių A VI dalies 4.3.3 papunktis). Draudikas paaiškino, kad, siekdamas objektyviai išsiaiškinti įvykio aplinkybes, kreipėsi į UAB „Infranet“¹, kurios ekspertas, gyvai atlikęs įvykio vietos apžiūrą, parengė ekspertinę išvadą (Aiškinamąjį raštą), taip pat paaiškino, kad, atsižvelgiant į įvykio aplinkybes ir priežastis, šiame etape negali būti rengiama remonto (atstatymo) darbų sąmata.

Draudiko manymu, ekspertų išvados pagrindžia tai, kad žala pareiškėjo turtui padaryta ne dėl gamtos jėgų (net ir įvertinus Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos pateiktą informaciją apie įvykio dieną buvusį kritulių kiekį), o dėl priežasčių, kurios Draudimo sutartyje priskirtos prie nedraudžiamųjų įvykių – statybos darbų kaimyniniame sklype, natūralaus nusidėvėjimo ir (ar) projektavimo (statybos) klaidos ir broko. Jei pastarųjų aplinkybių nebūtų buvę, vien įvykio dieną užfiksuotas kritulių kiekis pareiškėjo turtui žalos padaręs nebūtų. Draudikas teigia, kad reikalingą kvalifikaciją ir patirtį turinčio asmens nustatytos aplinkybės ir jų vertinimas draudiko analizuoti tarp pareiškėjo ir draudiko sudarytos Draudimo sutarties kontekste, ir tai lėmė, kad draudikas priėmė sprendimą įvykį pripažinti nedraudžiamuoju.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Remiantis prašyme nagrinėti vartojimo ginčą ir atsiliepime į jį dėstomomis aplinkybėmis, ginčas tarp šalių kilo dėl draudiko sprendimo įvykį pripažinti nedraudžiamuoju ir tuo pagrindu atsisakyti mokėti draudimo išmoką. Draudikas savo sprendimą įvykį pripažinti nedraudžiamuoju iš esmės grindžia eksperto išvada, kurios pagrįstumu pareiškėjas abejoja.

Dėl įvykio pripažinimo nedraudžiamuoju pagal eksperto pateiktas išvadas

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.987 straipsnyje nustatyta, kad draudimo sutartimi viena šalis (draudikas) įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką sumokėti kitai šaliai (draudėjai) arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis.

Ginčo šalių sudaryta Draudimo sutartis yra savanoriška, todėl draudikas, vadovaudamasis CK 6.156 straipsnio 1 dalies nuostatomis, tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiamos draudimo apsaugos apimtimi. Kasacinio teismo praktikoje yra nurodyta, kad draudimo sutartimi draudimo objektui teikiama draudimo apsauga nėra absoliuti – draudikas, prisiimdamas draudimo riziką, nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas – atvejus, kada mokama draudimo išmoką, ir atvejus, kada draudikas yra atleidžiamas nuo pareigos mokėti draudimo išmoką (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. balandžio 19 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-215/2013).

Draudimo apsauga nustatoma tiek draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse (standartinėse draudimo sutarties sąlygose), tiek draudimo liudijime aptartose individualiosiose sąlygose. Draudimo taisyklėse nustatomi atvejai, kurie laikytini draudžiamaisiais įvykiais, taip pat kurie tokiais nelaikytini. Taigi draudiko prievolės išmokėti draudimo išmoką pagal įstatymuose nustatytą teisinį reglamentavimą ir draudimo sutartį atsiradimas siejamas su draudžiamąjo įvykio fakto nustatymu (CK 6.987 straipsnis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. balandžio 19 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-215/2013).

Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 98 straipsnio 3 dalies 1 punkte nurodyta, kad draudikas neturi teisės išmokėti draudimo išmoką ar atsisakyti ją išmokėti, neįsitikinęs, kad draudžiamasis įvykis buvo. Teisine prasme draudžiamasis įvykis yra juridinis faktas, t. y.

¹ Dėl pareiškėjo argumento, kad Aiškinamasis surašyta ant *Remeks* firminio blanko, o pasirašyta UAB „Infranet“ direktoriaus, atestatas taip pat išduotas UAB „Infranet“, draudikas paaiškino, kad *Remeks* yra UAB „Infranet“ naudojamas prekinis ženklas. Šias aplinkybes patvirtina ir Aiškinamojo rašto apačioje esantys įmonės rekvizitai bei paties UAB „Infranet“ pateiktas paaiškinimas.

realaus gyvenimo reiškiny, su kuriuo įstatymas sieja teisinę pasekmę, konkrečiai – draudiko pareigą išmokėti draudimo išmoką. Nedraudžiamuoju įvykiu laikytinas atsitikimas, kai įvyksta į draudimo rizikos apibrėžtį patenkantis įvykis, tačiau šalys yra susitarusios, kad dėl konkrečių aplinkybių ir savitų aiškiai draudimo sutartyje nustatytų sąlygų šis įvykis nelemia draudiko pareigos išmokėti draudimo išmoką. Kaip yra nurodęs Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2013 m. birželio 26 d. nutartyje, priimtoje išnagrinėjus civilinę bylą Nr. 3K-3-316/2013, nedraudžiamieji įvykiai pašalina draudiko pareigą mokėti draudimo išmoką *ab initio* (nuo pradžių). Taigi pareiga mokėti draudimo išmoką draudikui kyla tik tuomet, kai įvykio aplinkybės atitinka konkrečius draudimo sutartyje nurodytus draudžiamąjį įvykio požymius, o įvykiai neatitinka nedraudžiamųjų įvykių apibrėžimo².

Vertinant įvykio požymius Draudimo sutarties sąlygų kontekste, pažymėtina, kad, kaip nurodoma draudimo liudijime, turtą apdraudus „Maksimaliu“ draudimo variantu, Draudimo sutarčiai yra taikomos „visų rizikų draudimo“ sąlygos. Taisyklių A IV dalies 1.12 papunktyje nustatyta, kad „visų rizikų draudimo“ atveju apdrausto turto draudimo apsauga apima bet kokius šio turto sugadinimo, sunaikinimo ar praradimo įvykius, *staiga ir netikėtai* įvykusius draudimo apsaugos galiojimo metu, *išskyrus įvykius, nurodytus Taisyklių A IV dalies 1.1–1.12 papunkčiuose ir Taisyklių A IV dalies 4 punkte*.

Draudikas sprendimą įvykį pripažinti nedraudžiamuoju priėmė, remdamasis Taisyklių A IV dalies 4.3 papunkčio sąlygomis, kuriose nustatyta, kad „papildomai prie neatlyginamų nuostolių, įvardytų Taisyklių A IV dalies 1 punkte, draudimo išmoka nemokama, jeigu apdraustas turtas buvo sunaikintas, sugadintas ar prarastas dėl (nedraudžiamieji įvykiai):

4.3.2 apdrausto turto konstrukcijų suirimo, irimo, kritimo, skilimo ar kitų apdrausto turto defektų dėl už apdrausto pastato / patalpos ribų vykdytų arba vykdomų statybos, rekonstrukcijos, kapitalinio remonto darbų (šis punktas galioja tik Taisyklių IV dalies 1.12 punktui (t. y. esant plačiausiai apsaugai – visų rizikų draudimui));

4.3.3 dėl projektavimo / statybos klaidų ir broko. Projektavimo klaidos – tai statinio projektuotojo techninių statybos reglamentų reikalavimų pažeidimai statinio projekto (techninio ir (arba) darbo projekto) sprendiniuose. Statybos klaidos ir brokas – bet kokie nukrypimai nuo statinio (jo dalies) projektavimo techninių sąlygų, jo projekto, techninių statybos reglamentų, statybos taisyklių, standartų, metodinių nurodymų ar rekomendacijų, dėl kurių pasikeičia statinio (jo dalies) atsparumas, ilgaamžiškumas, eksploatacinės ar funkcinės savybės, pakinta ekonomiškai pagrįsta statinio (jo dalies) naudojimo trukmė, estetinė išvaizda.“

Aplinkybę, kad nagrinėjamu atveju įvykis atitinka pirmiau minėtuose Taisyklių punktuose nurodytus nedraudžiamųjų įvykių apibrėžimus, draudikas grindžia Aiškinamuoju raštu ir draudiko eksperto R. K. parengta ekspertine pažyma.

Aiškinamajame rašte, parengtame atlikus įvykio vietas apžiūrą, nurodyta, kad „<...> **Betoninės trinkelės išsikraipė dėl pastovaus lietaus vandens didelės srovės tekėjimo** (nuo kaimyno). Klientės teigimu vandens srovių tekėjimas padidėjo, kuomet kaimynas (šiais metais) susivežė daug grunto ir savo sklype įrengė aukštą pylimą. <...> 2. Įskilusi atraminė siena (dvi vietos). <...> **Išvada: atsiradę skilimai gana seni, nes apsamosję ir patamsėję. Tuo labiau nesimato ištrupėjusio betono likučių, gabalėlių ant žemės. Skilimai galėjo atsirasti per ilgą eksploatacavimo laiką**, galbūt dėl metalinio stulpo vėjo apkrovos, grunto, galbūt reikalingos deformacinės siūlės arba papildomai įrengti didesnių matmenų atraminius stulpus ties metaliniais tvoros stulpais ir tinkamai įgilintus pamatus. Iš kaimyno pusės papildomai betoną ir gruntą (augalinį sluoksnį) apsaugoti su hidroizoliacija. Be to, ant sienutės vertikalių paviršių matomi mikro nedideli įtrūkimai, apsamosojimai. <...> **Šiuo atveju lietaus vanduo skilimui neturėjo įtakos. 3. Įvažiavimo ir kiemo trinkelės. Betoninės trinkelės išsikraipė dėl pastovaus vandens didelės srovės tekėjimo nuo kaimyno**. Klientės teigimu vandens srovių tekėjimas padidėjo, kuomet kaimynas (šiais metais) susivežė daug grunto ir savo sklype įrengė aukštą pylimą. Pas kaimyną, pylimo šlaitai taip suformuoti, kad lietaus vanduo su srove prateka per klientės kiemus ir sodą. Matomi mažesni pažeidimai. Pažeidimai atsirado ties silpnųjų pagrindų vietomis, kur galbūt nėra skaldos pagrindo prie stumdomų vartų betoninio pamato. <...> **Išvada: Trinkelių takus reikia apsaugoti nuo pastovių didelių vandens srovių. Kol nebus panaikintos priežastys neverta pradėti remonto darbus. Defektai atsirado dėl ilgalaikio poveikio. Dėl silpniau įrengtų pagrindų atsiranda automobilių vežės. Įrengiant kiemus esant**

² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2004 m. balandžio 14 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-268/2004.

pakalnėse reikia papildomai stipriai įsirengti pagrindus, atitinkamo storio trinkeles (numatyti iš anksto). Apsaugoti nuo didelio srauto vandens.“

R. K. ekspertinėje pažymoje, parengtoje atlikus ekspertinį tyrimą (įvertinus visą administruojant žalą surinktą medžiagą), ekspertas priėjo prie išvadų³, „<...> **kad draudėjo patirti nuostoliai nėra 2019-08-09 lietaus pasekmė, t. y. lietus (įvertinus ir LHMT pažymoje Nr. (duomenys neskelbtini) pateiktą informaciją apie kritulių kiekį) neįtakoją minėtų sugadinimų atsiradimo. Kaimyniniame sklype atlikti veiksmai (sklypo reljefo performavimas), dėl kurių atsirado žala, remiantis teisės aktų nuostatomis, yra laikomi statybos darbais** (žr. Statybos įstatymo 2 str. 90 dalį; Statybos techninio reglamento STR 1.06.01:2016 „Statybos darbai. Statinio statybos priežiūra“ III skyrius 4.1 punktą; 1 priedo 1.1.1 punktą).“

Draudikas nurodo, kad priimdamas sprendimą įvykį pripažinti nedraudžiamuoju, be kita ko, rėmėsi paties pareiškėjo telefonu pateikta informacija apie įvykį – „*kaimynas statosi namą ir labai pakėlė savo sklypą <...> užkėlė savo namą ir nuolydį padarė į mūsų namą, kai lyja nuo jo sklypo bėga vanduo su purvu kaip upeliai; <...> dėl to, kad nuo kaimyno vanduo bėga*“, pareiškėjo pateiktomis nuotraukomis ir vaizdo įrašu, iš kurių matyti, kad vanduo srovėmis teka iš kaimyninio sklypo, kuriame vykdomi statybos darbai, šviežiai atvežtas naujas gruntas, taip pat pareiškėjo pateiktu rašytiniu įvykio aprašymu – „*09-08-2019 apie 12:00 prasidėjo lietus ir iš kaimyno sklypo pradėjo bėgti vanduo su purvu ir žeme į mano sklypą (priekinę ir galinę dalį). Kaimynas pakėlė savo sklypą neleistinai aukštai (mėnesį atgal). Buvo padaryta piktybiška žala mūsų turtui. Dabar apgadinti priekinės ir galinės dalies mūsų sklypo trinkelės.*“

Remdamasis Aiškinamuoju raštu (tai patvirtino ir vėliau draudiko eksperto R. K. parengta ekspertinė pažyma), draudikas, be kita ko, nustatė, kad atraminės sienos skilimai yra seni – apsamoję ir patamsėję, atsiradę per ilgą laiką, o ne dėl didelio srauto vandens, todėl atsisakė atlyginti šiuos nuostolius remdamasis Taisyklių A IV dalies 4.11 papunkčiu, kuriame nustatyta, kad neatlyginami nuostoliai dėl natūralaus pastatų ar pastato dalių sėdimo, plėtimosi, skilimo nulemtų įprastinių fizikinių reiškinių (pašalo, kaitros, ultravioletinių spinduliavimo ir pan.) ir natūralaus pastato nusidėvėjimo. Be to, vadovaudamasis Aiškinamajame rašte pateiktomis eksperto išvadomis, draudikas mano, kad trinkelių nusėdimo bei apsamojusių įtrūkimų priežastis gali būti ir projektavimo (statybos) klaidos ir brokas, t. y. nuostoliai, kurie pagal Taisyklių sąlygas draudiko nėra atlyginami (minėtas Taisyklių A VI dalies 4.3.3 papunktis).

Vadinasi, pirmiau minėtos ekspertų išvados suponuoja prielaidą, kad žala pareiškėjo turtui buvo padaryta ne dėl gamtos jėgų (net ir įvertinus Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos pateiktą informaciją apie įvykio dieną buvusį kritulių kiekį⁴), o dėl ekspertų įvardytų priežasčių, kurios Draudimo sutartyje priskirtos prie nedraudžiamųjų įvykių – statybos darbų kaimyniniame sklype, natūralaus nusidėvėjimo ir (ar) projektavimo (statybos) klaidos ir broko.

Dėl eksperto išvadų patikimumo vertinimo

Atsižvelgiant į kreipimesi dėstomus pareiškėjo atstovo argumentus, galima teigti, kad pareiškėjas nesutinka su žalos atsiradimo priežasčių įvertinimu, pateiktu draudiko užsakymu atliktoje eksperto išvadoje – Aiškinamajame rašte. Pareiškėjas mano, kad žala jam padaryta dėl gamtos jėgų, t. y. liūties, o tokius nuostolius pagal Draudimo sutarties (Taisyklių) sąlygas draudikas privalo atlyginti. Vis dėlto šiems teiginiams pagrįsti pareiškėjo atstovas kartu su kreipimusi nepateikė jokių įrodymų.

Vertinant pareiškėjo reikalavimo pagrįstumą, atsižvelgtina ir į tai, kad draudikas į Lietuvos hidrometeorologijos tarnybą dėl informacijos apie hidrometeorologines sąlygas

³ Ekspertinėje pažymoje taip pat „nustatyta, kad lietaus vandens pratekėjimo kiekis per draudėjo sklypą padidėjo po to, kai kaimynas, susivežė daug grunto, taip savo sklype dirbtinai pakėlė žemės lygį (performavo sklypo reljefą), (žr. foto Nr. 12, 13). Fiksuota, kad betoninių trinkelių sėdimą įtakoją ilgalaikis, tęstinis ir laipsniškas lietaus vandens poveikis, ypač vandens kiekiui padidėjus po kaimyno sklypo reljefo performavimo, bei silpnai įrengto pagrindo po betoninių trinkelių danga, nes nuotraukose akivaizdžiai matosi automobilio provėžos (žr. foto Nr. 1, 3, 4, 5). Tvoros gelžbetoninės atraminės sienos skilimai seni, nes trūkio vietos apsamojusios ir patamsėjusios (žr. foto Nr. 7, 8, 10, 11).“

⁴ 2020 m. balandžio 1 d. Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos Stebėjimų departamento Meteorologinių stebėjimų skyriaus parengtoje pažymoje apie hidrometeorologines sąlygas Nr. (duomenys neskelbtini) nurodoma, kad įvykio dieną (duomenys neskelbtini) meteorologijos stoties duomenimis, iškrito 32,1 kritulių per valandą, o tai vertintina kaip pavojingas meteorologinis reiškinys.

Įvykio dieną (*duomenys neskelbtini*) (t. y. vietovę, kur pareiškėjas gyvena), kreipėsi tik 2020 m. balandžio 1 d., t. y. tik atlikdamas pakartotinį ekspertinį tyrimą dėl žalos atsiradimo (Įvykio) aplinkybių, gavęs Lietuvos banko pranešimą apie pradėtą ginčo nagrinėjimą. Vis dėlto atsiliepime draudikas neneigia aplinkybės, kad Įvykio dieną apdrausto turto buvimo vietovėje įvyko pavojingas meteorologinis reiškinys – liūtis, tačiau, remdamasis pirmiau analizuotomis ekspertų išvadomis, daro išvadą, kad liūtis, priešingai, nei mano pareiškėjas ir jo atstovas, priežastiniu ryšiu nėra susijusi su atsiradusiais pareiškėjo nuostoliais.

Vertinant pareiškėjo atstovo teiginius dėl eksperto išvados pagrįstumo, reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad, pagal kasacinio teismo išaiškinimus, kritiškai vertinti eksperto išvadą ar jos dalį galima tada, kai ekspertizės turinys prieštaringas, išvados neišplaukia iš tyrimo eigos, išvada pateikta neatlikus tyrimo arba jis atliktas neišsamiai ir kitais panašiais atvejais, kai kyla pagrįstų abejonių dėl ekspertinio tyrimo eigos ir rezultatų⁵. Eksperto išvada pripažįstama pakankamu įrodymu, jeigu jos duomenys neprieštarauja faktiniams duomenims, gautiems iš tos pačios rūšies ar skirtingų įrodinėjimo priemonių, ir jeigu eksperto išvados duomenys, įvertinus ginčo šalių pateiktų įrodymų visumą, leidžia daryti pagrįstą išvadą apie įrodinėjamų faktinių aplinkybių buvimą ar nebuvimą.

Taigi, sprendžiant dėl pareiškėjo reikalavimo pagrįstumo, draudiko pateikta eksperto išvada – Aiškinamasis raštas, kaip vienas iš ginčo byloje esančių įrodymų, vertintina kartu su kitais ginčo šalių pateiktas įrodymais, atsižvelgus į visas nustatytas aplinkybes. Ginčų nagrinėjimo tvarką Lietuvos banke reglamentuojančių Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 60 punkte taip pat aiškiai nustatyta, kad „Lietuvos bankas sprendimą dėl ginčo esmės priima atsižvelgdamas į ginčo nagrinėjimo metu nustatytas aplinkybes ir jas pagrindžiančius įrodymus ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos teisės aktais ir teisės principais. Jeigu ginčo šalių paaiškinimų arba pateiktų kitų įrodymų nepakanka ir šalys jų nepateikia per Lietuvos banko nustatytą terminą, Lietuvos bankas sprendimą priima atsižvelgdamas į turimus įrodymus.“

Lietuvos bankui pateikti įrodymai patvirtina, kad eksperto išvados duomenys neprieštarauja kitiems žalos byloje esantiems įrodymams ir išplaukia iš tyrimo eigos, nes ekspertas Aiškinamajame rašte, kuriuo draudikas grindžia sprendimo pripažinti Įvykį nedraudžiamuoju pagrįstumą, vertino visas nustatytas Įvykio faktines aplinkybes: pareiškėjo registruojant žalą telefonu pateiktą informaciją, nuotraukas ir vaizdo įrašą, iš kurių matyti, kad vanduo srovėmis teka iš kaimyninio sklypo, kuriame vykdomi statybos darbai, pareiškėjo pateiktą rašytinį Įvykio aprašymą. Atsižvelgiant į tai ir įvertinus aplinkybę, kad Aiškinamasis raštas yra parengtas specialiujų žinių ir atitinkamos srities eksperto kvalifikaciją turinčio specialisto⁶, pažymėtina, kad objektyviais įrodymais nepagrįsti pareiškėjo atstovo teiginiai, kad eksperto išvada (Aiškinamasis raštas) yra nepatikima, negali paneigti šioje eksperto išvadoje nurodytų duomenų teisingumo. Pareiškėjo atstovas, siekdamas nuginkčyti eksperto išvados duomenis, Lietuvos bankui turėjo pateikti atitinkamos srities specialiujų žinių (eksperto kvalifikaciją) turinčio asmens atliktą Įvykio aplinkybių vertinimą (galimas žalos atsiradimo priežastis) arba kitus įrodymus, kurie leistų suabejoti eksperto išvadą (Aiškinamojo rašto ir vėliau jo išvadas patvirtinusios draudiko eksperto parengtos ekspertinės pažymos) įrodomąja galia ir patikimumu. Kadangi Lietuvos bankui nebuvo pateikta eksperto išvados duomenis paneigiančių objektyvių įrodymų, darytina išvada, kad draudiko surinkti faktiniai duomenys nesudaro pagrindo abejoti UAB „Infranet“ ir draudiko eksperto padarytomis išvadomis, kad žalos pareiškėjo turtui atsiradimo priežastis yra ne gamtinė jėga (liūtis) ar kiti prie draudžiamųjų Įvykių priskirtini staiga ir netikėtai Įvykę Įvykiai, o į nedraudžiamųjų Įvykių apibrėžimą patenkančios sąlygos (aplinkybės).

Dėl kitų pareiškėjo kreipimesi nurodytų argumentų

Pareiškėjo atstovas pareiškėjo reikalavimą draudikui, be kita ko, grindžia tuo, kad apdrausti pastatai ir namas draudiko draudžiami ne pirmą kartą ir pareiškėjas nė karto nebuvo informuotas, jog draudžiamas objektas yra netinkamai įrengtas, reikia daryti

⁵Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2015 m. birželio 17 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-386-469/2015.

⁶ Kaip nurodo draudikas atsiliepime, abi eksperto išvados, kuriomis grindžiamas ginčijamas draudiko sprendimas, yra parengtos specialistų, turinčių Statybos produkcijos sertifikavimo centro išduotus kvalifikacijos atestatus, suteikiančius teisę UAB „Infranet“ būti ypatingojo statinio projekto statybos rangovu; statiniai: gyvenamieji ir negyvenamieji pastatai; statybos darbų sritys: statybinių konstrukcijų (betono, mūro, medžio) statyba ir montavimas, stogų įrengimas, apdailos darbai; R. K. – teisę eiti ypatingo statinio statybos vadovo ir ypatingo statinio statybos techninės priežiūros vadovo pareigas. Statiniai: gyvenamieji ir negyvenamieji pastatai.

koregavimus ar kad pastatytas pažeidžiant statybos taisykles ir reikalavimus. Vertinant nurodytą argumentą, atkreiptinas dėmesys į CK 6.994 straipsnio 1 dalį, kurioje nurodyta, kad prieš sudarydamas draudimo sutartį draudikas turi teisę apžiūrėti draudžiamą turtą, o jeigu reikia, savo lėšomis paskirti ekspertizę jo vertei nustatyti. Taigi minėta CK nuostata įtvirtina draudiko teisę, o ne pareigą atlikti (išsamia) draudžiamo turto apžiūrą. Nagrinėjant ginčą nebuvo nustatyta aplinkybė ir (ar) nėra tai patvirtinančių įrodymų, kad draudikui sudarant Draudimo sutartį buvo žinoma (ar įrodymų, kad tokia aplinkybė draudikui negalėjo būti nežinoma), kad kieme sudėtos betoninės trinkelės ir atraminė betoninė siena yra pastatyti galimai pažeidžiant statybos darbus ir tvarką reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus. Atsižvelgiant į pareiškėjo atstovo argumentus, kartu pažymėtina, kad draudikas, sudarydamas draudimo sutartį ir apdrausdamas turtą, net ir atlikęs išsamia jo apžiūrą, objektyviai negali numatyti visų galimų žalos pasireiškimo apdraustam turtui sąlygų dėl statybos (projektavimo) klaidų ir broko. Be to, ginčo byloje esantis draudimo liudijimas patvirtina, kad jame nurodytas turtas apdraudžiamas ne tik nuo gamtinių jėgų, bet ir nuo kitų rizikų, todėl atitinkamai ir draudimo įmoka pagal Draudimo sutartį buvo mokama už draudimo apsaugą ne tik nuo gamtinių jėgų, bet ir nuo kitų rizikų.

Pareiškėjo atstovas kreipimesi, be kita ko, teigia, kad Aiškinamajame rašte specialistas nenurodo konkrečių aplinkybių, kodėl sudėtos trinkelės ir jų konkretus storis nėra tinkamas, taip pat nepaaiškinama, kaip susijęs trinkelėlių storis su jų pagrindo išplovimu, taip pat kad draudiko sprendimas įvykį pripažinti nedraudžiamuoju priimtas remiantis Taisyklių punktais, kuriuose kalbama apie statybos (projektavimo) klaidas ir broką, pastato sėdimą, skilimą, t. y. aplinkybės ir sąlygos, kurios, pareiškėjo atstovo teigimu, niekada nebuvo tirtos apdraustame objekte. Vis dėlto, kaip matyti iš pirmiau analizuotos eksperto išvados (Aiškinamojo rašto), kuria draudikas grindžia savo sprendimą įvykį pripažinti nedraudžiamuoju, joje ekspertas įvertino ne tik gamtinių jėgų (liūties) poveikį žalai apdraustam turtui atsirasti, bet kartu įvertino ir kitas aplinkybes, dėl kurių minėta žala įvykio dieną atsirado („atsiradę skilimai gana seni, nes apsamanoję ir patamsėję. Tuo labiau nesimato ištrupėjusio betono likučių, gabalėlių ant žemės. Skilimai galėjo atsirasti per ilgą eksploatacavimo laiką“, „šiuo atveju lietaus vanduo skilimui neturėjo įtakos“, „betoninės trinkelės išsikraipė dėl pastovaus vandens didelės srovės tekėjimo nuo kaimyno“, „pažeidimai atsirado ties silpnusių pagrindų vietomis, kur galbūt nėra skaldos pagrindo prie stumdomų vartų betoninio pamato“). Atsižvelgęs į Aiškinamajame rašte eksperto pateiktas išvadas, t. y. kad žala apdraustam turtui buvo padaryta ne dėl gamtinių jėgų (liūties), o dėl statybos darbų kaimyniniame sklype, natūralaus nusidėvėjimo ir (ar) projektavimo (statybos) klaidos ir broko, draudikas, remdamasis Taisyklių 4.3.2, 4.3.3 ir 4.11 papunkčiais, priėmė sprendimą įvykį pripažinti nedraudžiamuoju.

Vadovaujantis tuo, kas išdėstyta pirmiau, Lietuvos bankui pateiktų įrodymų pagrindu darytina išvada, kad įvykio požymiai nagrinėjamu atveju atitinka nedraudžiamą įvykio sąlygas. Taigi draudiko sprendimas įvykį pripažinti nedraudžiamuoju vertintinas kaip pagrįstas, todėl pareiškėjo reikalavimas įvykį pripažinti draudžiamuoju ir atlyginti žalą pagal šalių sudarytos Draudimo sutarties sąlygas atmestinas kaip nepagrįstas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo O. S. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.